

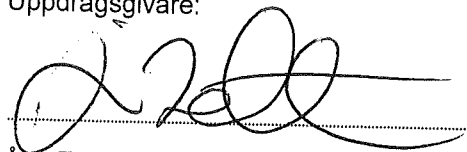
SYDARKIVERA
2016-07-01
SARK. 2015. 39

Utveckling av Förvaltningsgemensam Specifikation (FGS) för personakter och patientjournaler

PM – förberedande aktiviteter

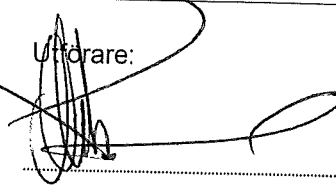
Februari-april 2016

Uppdragsgivare:

Åsa Zetterberg
Sektionschef för Center för e-samhället
Sveriges Kommuner och Landsting

Utförare:

Mats Porsklev
Förbundschef
Kommunalförbundet Sydarkivera

1 Bakgrund

Planering av projekt för att utveckla en ny Förvaltningsgemensam specifikation (FGS) för personakter och patientjournaler påbörjades i december 2015. Projektdirektivet utarbetades med utgångspunkt från vägledningar framtagna av Riksarkivets FGS-funktion. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) agerade uppdragsgivare och Kommunalförbundet Sydarkivera utförare. Projektdirektiv undertecknat av båda parter och inkom till Sydarkivera den 23 februari 2016.

Bakom initiativet till utvecklingsprojektet står förbundsstyrelsen för Kommunalförbundet Sydarkivera som gett sin förvaltning i uppdrag att tillsammans med SKL och Riksarkivet undersöka möjligheten att driva ett FGS projekt för framtagandet.

Förvaltningsgemensamma specifikationer (FGS) beskriver krav på märkning och paketering av information för leverans till ett e-arkiv. Inom Riksarkivet finns från och med 2014 FGS-funktion som omfattar en funktionsansvarig och ett mindre kansli. Verksamheten bedrivs i enlighet med vägledningar och instruktioner som beslutats av Riksarkivarien. Ett förvaltningsråd har inrättats som behandlar övergripande frågor om strategi, planering, budget och prioritering när det gäller FGS:er.

Målet med projektet som planerats var att ta fram *FGS för personakter och patientjournaler*. Arbetet skulle ske med bred förankring hos kommuner, landsting och regioner under projektperioden 2016-2018. Den idé som utgångspunkt för planeringen var att FGS:en skulle kunna användas för att hantera information inom hälsa, hälsovård och sjukvård knuten till individer inom olika verksamhetsområden. Utgångspunkten var också att projektet skulle redovisas etappvis för att det skulle vara möjligt att följa upp, utvärdera resultatet och säkerställa att resurser användes på ett ändamålsenligt sätt.

2 Förslag till fortsättning

De aktiviteter som genomförts i anslutning till uppstarten har resulterat i ett nytt förslag till paketering av projektet. Anledningen till det är att intressenter efterfrågat en fördjupad utredning när det gäller avgränsning mellan personakter (social hälsa) och patientjournaler (hälso- och sjukvård) före uppstart av utvecklingsprojekt. Det vill säga om det ska vara en eller flera FGS:er. Riksarkivets vägledning ändras så att rekommendationen är att utredning av avgränsning ska ske före uppstart av utvecklingsprojekt, i stället för en del av utredningsfasen i utvecklingsprojekt.

Bedömningen är att målet med att utveckla förvaltningsgemensamma specifikationer FGS inom området vård och hälsa (första version av utbytesformat) kan komma att utföras med en tidplan som inte väsentligt skiljer sig från den idé som presenterats i direktivet. Skillnaden är att aktiviteter och etapper bryts ut och hanteras som separata delar med olika former för organisering och ansvariga färdledare.

2.1 Information och kommunikation om planerade förändringar

Karin Bredenberg informerar förvaltningsrådet om förändringarna. Anna Gillquist informerar internt inom SKL och hjälper också till i kommunikationsarbetet för att informera kommuner och andra aktörer som varit med i det förberedande arbetet. Mats Porsklev informerar politikerna i Sydarkiveras förbundsstyrelse om de ändrade förutsättningarna. Sydarkivera reviderar informationen som publicerats via www.sydarkivera.se.

2.2 Etapp 1 och 2 – implementation FGS paketstruktur

Kommunalförbundet Sydarkivera genomför inom ramen för sin verksamhet de aktiviteter som planerats för etapp 1 och 2. SKL och Riksarkivet ingår inte i styrgrupp men stödjer vid behov.

Etapp1: Hantera akter och journaler i form av ett eller flera ostrukturerade dokument, som till exempel Pdf-filer

Etapp 2: Hanterar strukturerade dokument från befintliga exportfunktioner eller uttagsverktyg.

Detta kan hanteras som en implementering av FGS paketstruktur som redan har beslutats av Riksarkivet. Fördelen med att lyfta ut dessa etapper är att arbetet kan göras direkt som en implementation i den bevarandeplattform som Sydarkivera inför 2017. Det innebär att arbetet resulterar i en faktisk lösning för att hantera leveranser från pilotprojekt 2016 och löpande leveranser från 2017 i arbetet med "gamla journalsystem" som beslutats av förbundets styrelse.

Sydarkivera genomför arbetet i samverkan med intresserade parter med liknande behov för att säkerställa kvalitet och möjlighet att återanvända resultat. Resultatet av arbetet kommer att publiceras för att underlätta för andra arkiv att implementera FGS paketstruktur för att hantera journaler och akter som "statiska dokument" och strukturerade dokument i befintligt exportformat.

SKL är behjälplig att sprida information om implementationen om resultatet kan vara till nytta för andra kommuner.

2.3 Etapp 3 – utveckling ny FGS

Den tredje etappen som innebär uppdrag att ta fram gemensamt utbytesformat skjuts upp då förberedelserna har visat att det behövs mer utredning. Riksarkivet hanterar frågan om hur utredningen ska utföras.

Följande aktiviteter föreslås:

1. Utredning genomförs för att ge underlag för avgränsning av FGS:er.
2. Resultatet av utredningen ger om det ska lämnas in ansökan för en eller två fgs:er och om arbetet ska ske i ett eller flera samverkansprojekt.
3. Projektdirektiv/beslut från Riksarkivet till en eller flera färdledare att ta fram FGS.
4. Förvaltningsrådet är rådgivande vad avser Riksarkivets projektdirektiv samt vem som är färdledare för utvecklingsprojektet (eller utvecklingsprojekten).
5. Färdledare ansvarar för att ta fram direktiv för utvecklingsprojekt och former för organisering och finansiering. Anslutning av intressenter och start av projektet.

2.4 Forum för erfarenhetsutbyte

Det rum som skapats på SKL:s "samarbetsrum på webben" kommer att finnas kvar. Anna Gillquist, SKL och Sydarkivera diskuterar fortsatt förvaltning och moderering av samarbetsrummet. Elin Jonsson ansvarar för att revidera informationen på samarbetsrummet. Forumet kan användas för att utbyta information och erfarenheter när det gäller e-arkiv och digitalt bevarande inom området. Bland annat om tester och implementationsprojekt när det gäller att använda FGS för paketstruktur för aktuella informationstyper. Det finns också möjlighet att samla information och följa olika projekt som bedrivs hos kommuner och landsting när det gäller informationsförvaltning. Informationen på forumet kan då också vara till nytta för att få en uppfattning om standardiseringsläget och möjligheter att starta samarbetsprojekt.

3 Aktiviteter som genomförts

Redovisning av arbetet som genomförts för att förbereda och planera uppstart av projektet.

3.1 Behandling i FGS-rådet

Den 3 mars genomfördes det första mötet med *Förvaltningsrådet för FGS* som sammankallas av Riksarkivet. Under mötet diskuterades bland annat SKL:s och Sydarkiveras initiativ till samverkansprojekt för att utveckla ny FGS för personakter och patientjournaler. Karin Bredenberg föredrog förslag till utvecklingsprojekt för FGS personakter och patientjournaler. Inger Mattson, ledamot i Förvaltningsrådet från Stockholms läns landsting (SLL), informerade om samarbetsprojektet 3R som bedrivs gemensamt av Stockholms läns landsting, Region Skåne och Västra Götalandsregionen och som gäller en gemensam vårdinformationsmiljö i de tre regionerna. Bland annat diskuterades avgränsningen av FGS:er och förslaget att skapa en gemensam specifikation för journaler och akter. Att komma till en lösning hänsköts till initiativtagarna i de båda projekten. Anteckningarna är publicerade via adressen: <http://riksarkivet.se/fgs-forvaltningsrad>.

3.2 Genomförda möten och event

Den 23 februari var det en första genomgång av metodik för att utveckla FGS:er inför det förberedande arbetet. Det var Karin Bredenberg, Riksarkivets FGS-funktion som introducerade de projektresurser som Sydarkivera avsåg att bidra med i projektet. Syftet var att kunna påbörja det förberedande arbetet med utgångspunkt från projektdirektivet.

Den 23 februari hade Elin Jonsson ett kort telefonmöte med Ola Grønnesby som arbetar med den nationella informationsstrukturen hos Socialstyrelsen. Under mötet utbyttes information om informationsstrukturen respektive arbetet med FGS:er. Rekommendationen från Ola var att redan från början, så långt som möjligt, ansluta till de termer och modeller som socialstyrelsen arbetat fram. Ola bjöds in till samarbetsrummet för att kunna följa projektet och förmedla andra kontakter inom Socialstyrelsen.

I samband med den temadag om e-arkivering som Föreningen för arkiv och informationsförvaltning (FAI) arrangerade den 8 mars genomfördes en workshop som ett led i arbetet med att samla in underlag till projektet (<http://fai.nu/temadag-om-strategier-for-e-arkivering/>). Erfarenheterna från workshopen redovisas i bilaga 1.

Anna Gillquist tog med anledning av diskussionen på mötet med förvaltningsrådet kontakt med Inger Mattsson. Den 28 april genomfördes ett gemensamt möte med representanter från Stockholms läns landstingsarkiv (SLL). Under mötet utbyttes information om planerade projekt. Avgränsningen av de

planerade FGS:erna diskuterades. Efter mötet skedde fler kontakter mellan SKL, Riksarkivet och SLL. Resultatet blev förslag att utreda omfattning/avgränsning av FGS för informationstypen före uppstart av ett utvecklingsprojekt.

3.3 Information och kommunikation

För att förenkla administrationen så var grundtanken att ordna presentation av projektet och workshopar för uppstart i samband med större arrangemang. I samband med FAI:S temadag om e-arkivering 8 mars berättade Elin Jonsson och Annie Olandersson om det planerade FGS-projektet

Information om det planerade projektet har skett i samband med webbmöten med "Knytgruppen" som sammankallas av Caspar Almalander. Det är en grupp med arkivarier och projektledare för olika e-arkiv initiativ hos kommuner och landsting.

Ett rum för kommunikation och information har byggts upp på SKL:s webbarbetsplats <https://samarbetsrum.skl.se>. Det är 34 deltagare som anslutit till samarbetsrummet från 23 olika organisationer: 8 regioner och landsting, 7 kommuner, Socialstyrelsen, Riksarkivet, SKL, Regionarkivet för Västra Götalandsregionen och Göteborgs Stad samt kommunalförbundet Sydarkivera. Inbjudningar har skickats ut efter hand till personer som visat intresse för projektet. Kontakter har knutits bland annat via "Knytgruppen", i samband med konferenser samt via olika nätverk och forum på webben (framförallt på Facebook och LinkedIn). Information har också skett i samband med träffar för Sydarkiveras förbundsmedlemmar och studiebesök från bland annat Linnéuniversitetet och Västra Götalandsregionen. Det har även kommit in tips om intresserade personer från deltagare i samarbetsrummet. Det har inte skickats ut någon generell information till kommuner och landsting då planen var att gå ut med information efter att frågan diskuterats i förvaltningsrådet.

Samarbetsrummet har innehållit presentation av deltagare och fortlöpande information om arbetet med förberedelserna. Möten och event har lagts in i en gemensam kalender. Den 4 februari delades ett första utkast till projektplan för den planerade första etappen för projektet. Det var ett dokument öppet för redigering för alla på samarbetsrummet.

En sida med kortfattad information om det planerade projektet har varit publicerad via www.sydarkviera.se.

3.4 Utbildningar

Kommunalförbundet Sydarkivera genomför en rad korta webbföreläsningar om arkiv och digitalt bevarande. Deltagare på samarbetsrummet har erbjudits möjlighet att delta. Särskilt fyra tillfällen rekommenderades:

- OASIS-modellen och Pre Ingest (17 maj)
- PAIMAS: gränssnittet mellan verksamhet och arkiv (24 maj)
- Introduktion till FGS och XML (31 maj)

Några av deltagarna på samarbetsrummet har anmält sig till utbildningarna. Utbildningarna är även fortsättningsvis öppna för externa deltagare.

4 Upplevelser

Fungerade bra - att rekommendera:

- Snabbheten i att sätta upp ett projektrum och att börja informera.

Fungerade mindre bra - bör förbättras till nästa tillfälle:

- Separat utredning av avgränsning mellan FGS:er före planering av utvecklingsprojekt.

Att tänka på till nästa gång:

- Mer förberedelse när det gäller förankring hos olika intressenter.

5 Rekommendationer

Rekommendation till kommande projekt och initiativ för att utveckla nya FGS:er är att starta med att genomföra en kortare förstudie för att identifiera intresserade partners och pågående projekt som har beröringspunkter. Det är viktigt att komma igång med förankringsarbetet tidigt för att möjliggöra samarbetsprojekt med många inblandade parter. I det planerade projektet togs ett stort grepp och direktivet omfattade förberedelse med utredning av standardiseringsläge samt tre etapper. Det kan vara en fördel att avgränsa projekt så de blir mer hanterbara vad gäller organisering, finansiering och förankring.

Det är tydligt att det finns ett stort behov av utbildning och information när det gäller Förvaltningsgemensamma Specifikationer (FGS) för e-arkiv, både när det gäller förvaltningsorganisationen för FGS och vilken roll specifikation för gemensamma utbytesformat har i den långsiktiga informationsförsörjningen. Det finns information publicerad via <http://riksarkivet.se/fgs-earkiv> för olika målgrupper. Ansvariga för e-arkivfrågor på olika nivåer behöver hjälpas åt med att ta del av och sprida den information som finns publicerad. Detta skulle underlätta uppstart av nya utvecklingsprojekt.

SKL:s samarbetsrum var användbart för information och kommunikation. En stor fördel är att det är lätt att komma igång med att skapa konto och att funktionerna är enkla. Det finns områden som behöver förbättras, men jämfört med andra projektarbetsplatser och forum så är det tilltalande i sin enkelhet.

6 Referenser

I arbetet med planering deltog:

- Anna Gillquist, programansvarig gemensamma tjänster, Sveriges kommuner och landsting (SKL)
- Elin Jonsson, bevarandestrateg, Kommunalförbundet Sydarkivera
- Karin Bredenberg, teknisk rådgivare, metadata, Riksarkivets FGS-funktion

Ref.	Dokumentnamn, beteckning och namn	Utgåva, datum
1	Projektdirektiv	2016-02-23
2	Förvaltningsrådets anteckningar	2016-03-03

Bilaga 1: Redovisning av workshop 8 mars

Workshopen genomfördes i anslutning till temadagen om e-arkivering som arrangerades av Föreningen för Arkiv och informationsförvaltning (FAI) på gamla Riksarkivet i Stockholm. Workshopen startade med att Elin Jonsson gick igenom en repetition av grunderna när det gäller FGS:er utifrån Riksarkivets vägledningar och exempel. Workshopen genomfördes tillsammans med Björn Skog, Es Solutions, var inbjuden för att hålla i en workshop kring mappningsövningar samma dag. Björn hjälpte till med gruppdiskussionerna och Annie Olandersson förde anteckningar från redovisningarna.

Upptäckta kopior av *Att utveckla, förvalta och införa FGS:er – Vägledning för arbetet med förvaltningsgemensamma specifikationer* delades ut. Deltagarna delades in i grupper och fick drygt en halvtimme på sig att diskutera igenom framförallt projekt för framtagande av FGS. Det var ett stort antal deltagare på workshopen. Efter gruppdiskussionerna var det en redovisning med utgångspunkt från frågorna: Hur skulle ni gå tillväga för att starta upp ett utvecklingsprojekt för FGS? Vad ser ni för möjligheter? Vad ser ni för hinder? Kort sammanfattning av vad som togs upp i gruppdiskussionerna redovisas nedan.

Tillvägagångssätt

En framgångsfaktor som lyftes fram var att utgå från hårt reglerade verksamheter med ett regelverk som stått sig över lång tid. Flera efterfrågade tydligare styrning från Riksarkivet och att framtagande av nya FGS:er drivs på och styrs uppifrån statlig nivå. Parallellt drogs till arbetet i Norge med NOARK. Diskussionerna gav annars inte upphov till så många konkreta förslag kring organisering eller planering av gemensamma projekt.

Möjligheter

Flera av grupperna såg möjligheter när det gäller samarbete kring att utveckla FGS:er för att dela kompetens och resurser. Kommuner där väldigt många organisationer hanterar samma typ av verksamhetsinformation kan ge bra förutsättningar för samarbete. Samverkan mellan sektorsgränserna lyftes upp som ett bra sätt för att komma framåt. Organisationer som är beredda att ta på sig rollen att driva utvecklingsprojekten sågs också som en möjlighet.

Hinder

Framförallt diskuterades organisatoriska hinder. Det finns ett motstånd mot att behöva bidra med resurser och eget arbete. Organisationer som är vana vid att göra som de vill kan ha en motvilja av att bli styrda av gemensamma specifikationer. Kommuner och myndigheter har inte medel att avsätta för arbetet med att utveckla FGS:er. Personer med rätt kompetens har ofta mycket att göra och det kan vara svårt att rekrytera rätt personal. Det finns stor osäkerheter kring organisering och kostnader när det inte finns konkreta exempel när det gäller roller, tidsåtgång och kostnader med mera. Det skapar förvirring och blir svårt för ansvariga att ta initiativ. Ett hinder för att komma igång med utvecklingsprojekt är att få känner till eller har hunnit läsa in den dokumentation som FGS-funktionen publicerat. Även osäkerhet kring vilka utvecklingsprojekt som diskuteras och planeras är ett hinder för att komma igång.

När det gällde FGS som sådana så fanns det farhågor kring att fastna i konflikter när det gäller att hitta den minsta gemensamma nämnaren, att hantera likheter men också de olikheter som finns. En svårighet är också att arkiven inte har klart för sig hur beslutad FGS paketstruktur ska implementeras.